DANDERYDS KOMMUN

Tjänsteutlåtande

Datum: 2026-10-27
Diarienummer: KS 2025/0397

Till: Kommunstyrelsen

Kommunledningskontoret
André Schembri

Svar på motion från Jenny Åkervall (S) om införande av 1 %-regeln för konstnärlig gestaltning vid byggprojekt i Danderyds kommun

Ärendet

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 1 december 2025 (§ 151) väckte Jenny Åkervall (S) en motion in om införande av 1%-regeln för konstnärlig gestaltning vid byggprojekt i Danderyds kommun.

I motionen föreslås:

- Att Danderyds kommun inför 1 %-regeln för konstnärlig gestaltning vid nybyggnationer och större om- eller tillbyggnader av kommunala byggnader och anläggningar.
- Att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en implementeringsplan för regeln, inklusive riktlinjer för tillämpning, budgethantering, process, ansvarsfördelning och eventuell samverkan med kommunala bolag.
- Att planen återrapporteras till kommunfullmäktige.

Kommunledningskontoret konstaterar att Danderyds kommun har få investeringsprojekt där konst i någon större omfattning skulle omfattas av 1%-regeln. Nuvarande arbetssätt, där frågor om konstnärlig gestaltning hanteras inom respektive projekt, ger kommunen större möjlighet att styra hur medel fördelas och prioriteras utifrån projektets förutsättningar och behov.

Behovet av att införa en särskild riktlinje för enprocentsregeln bedöms därför som begränsat och motionen föreslås därför avslås.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Bakgrund

I samband med kommunfullmäktiges sammanträde 2025-12-01 lämnades en motion in om införande av 1%-regeln för konstnärlig gestaltning vid byggprojekt i Danderyds kommun.

Kommunfullmäktige beslutade att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning.

I motionen föreslås:

- Att Danderyds kommun inför 1 %-regeln för konstnärlig gestaltning vid nybyggnationer och större om- eller tillbyggnader av kommunala byggnader och anläggningar.
- Att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en implementeringsplan för regeln, inklusive riktlinjer för tillämpning, budgethantering, process, ansvarsfördelning och eventuell samverkan med kommunala bolag.
- Att planen återrapporteras till kommunfullmäktige.

Kommunledningskontorets utredning

Enprocentsregeln är en svensk kulturpolitisk princip som innebär att en viss andel av budgeten vid ny-, om- och tillbyggnad av offentliga fastigheter (stat, region, kommun) avsätts till investering i konstnärlig gestaltning, normalt mellan ca 1 och 2 procent. Regeln syftar till att främja kultur genom att öka tillgången till konst i offentliga miljöer, och samtidigt värna konstnärers arbetsmarknad.

Enprocentsregeln är en ekonomisk princip för offentlig konst. Den bygger inte på en gemensam given arbetsmodell utan tillämpningen varierar mellan olika aktörer.

Utgångspunkten för de flesta aktörer som tillämpar enprocentsregeln är att de normalt har en organiserad samordnande funktion som hanterar processen för konstnärlig gestaltning. Den samordnande funktionen har expertis, erfarenhet och kompetens för arbete med konstnärliga gestaltningar och fungerar som en internkonsult till de delar i organisationen som ansvarar för bygg- och anläggningsprojekt, som via den samordnande funktionen får hjälp att införskaffa konst inom ramen för budgeterade medel.

För större bygg- och anläggningsprojekt kan budgeten för konst bli betydande ifall enprocentsregeln tillämpas rakt av. En skola med en total investeringsbudget om 500 mnkr skulle rendera 5 mnkr för konstnärlig utsmyckning.

Beroende på typ av konstverk kan kommunen även få driftkostnader för att bibehålla konstverkets funktion, så som belysning, skärmar, kameror, projektorer, pumpar och fontäner.

Utöver investerings- och driftkostnader tillkommer behovet av långsiktig förvaltning av kommunens konstsamling. Detta förutsätter en organisatorisk funktion med kompetens och resurser för att ansvara för konstförvaltningen, vilket kan innebära ökade kostnader för kommunen.

Konst får normalt inte skrivas av utan bedöms ha ett evigt värde. Riksskatteverket medger normalt inte avskrivning av konstverk utan det klassas som en anläggningstillgång.

Merparten av kommunens bygg- och anläggningsprojekt ligger inom tekniska nämndens investeringsbudget, vilken för år 2027 uppgår till ca 500 miljoner kronor, och för år 2028 till 400 miljoner kronor. Kultur- och fritidsnämnden har en mindre del om ca 17 miljoner kronor år 2027 och 10 miljoner kronor år 2028.

Kommunledningskontorets bedömning

Danderyds kommun har få investeringsprojekt av sådan volym att konst i någon större omfattning skulle genereras utifrån enprocentsregeln. Nuvarande arbetssätt, där frågor om konstnärlig gestaltning hanteras inom respektive projekt, ger kommunen större möjlighet att styra hur medel fördelas och prioriteras utifrån projektets förutsättningar och behov.

Bedömningen av om konstnärlig gestaltning ska ingå i ett projekt avgörs inom ramen för projektets planering och prioriteringar, med stöd av relevanta kompetenser och utifrån projektets förutsättningar. I samband med sådana överväganden beaktas även frågor om framtida förvaltning, underhåll och långsiktigt ansvar för eventuella konstnärliga objekt.

Behovet av att införa en särskild riktlinje för enprocentsregeln bedöms därför som begränsat.

Konsekvenser för barn och unga

Konst kommer fortsatt att vara en viktig beståndsdel i kommunens investeringsprojekt och beslutet medför därför inga negativa konsekvenser för barn och unga. Även utan en särskild

riktlinje om enprocentsregeln beaktas konstnärlig gestaltning inom ramen för respektive projekt när det bedöms bidra till en attraktiv, trygg och inspirerande miljö. Konst i skolor, förskolor, idrottsanläggningar och offentliga miljöer kan bidra till ökad trivsel, stärkt identitet och skapa mervärden för barn och unga.

Beslutet innebär således inte att kommunen avstår från konstnärliga inslag i investeringsprojekt, utan att omfattningen och utformningen bedöms och prioriteras utifrån varje enskilt projekts behov, förutsättningar och samlade nyttor.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Carina Lundberg Uudelepp
Kommundirektör

Carolina Pettersson
Samordningsdirektör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Svar på motion från Jenny Åkervall (S) om införande av 1 %-regeln för konstnärlig gestaltning vid byggprojekt i Danderyds kommun
2. Motionen